

KAALI KOOLI LASTEAIOSA

ÕPPEKAVA

2011

SISUKORD

Üldsätted

1. Lasteasutuse liik ja eripära
2. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid
3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted
4. Õppe- ja kasvatustöö korraldus.
5. Üldoskused
  - 5.1 Mänguoskused
  - 5.2 Tunnetus- ja õpioskused
  - 5.3 Sotsiaalsed oskused
  - 5.4 Enesekohased oskused
6. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja sisu ning lapse arengu eeldatavad tulemused
  - 6.1 Õppe- ja kasvatustegevuste sisu ja lõimivad tegevused
  - 6.2 Keel ja kõne
  - 6.3 Mina ja Keskkond
  - 6.4 Matemaatika
  - 6.5 Kunst
  - 6.6 Muusika
  - 6.7 Liikumine
7. Lapse arengu hindamine
8. Erivajadustega laps
9. Koostöö lapsevanemaga
10. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Üldsätted.

1. Kaali Kooli lasteaiaosa õppekava on õppe-kasvatustegevuse alusdokument, mille koostamise aluseks on koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. Lasteaiaosa õppekava on aluseks õpetajatele rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel, läbiviimisel, laste arengu jälgimisel ja hindamisel.
2. Kaali Kooli lasteaiaosa õppekava läbinule annab lasteasutus välja sellekohase õiendi.
3. Kaali Kooli lasteaiaosa õppekava määrab kindlaks:
  - lasteasutuse liigi ja eripära;
  - õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid
  - õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted;
  - õppe- ja kasvatustegevuse korralduse (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil;
  - õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;
  - lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korralduse;
  - erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korralduse;
  - lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korralduse;
  - õppekava uuendamise ja täiendamise korra.

1. Lasteasutuse liik ja eripära.

Kaali Kooli lasteaosa on munitsipaallasteaed kuni seitsmeaastastele lastele, mis juhindub oma tegevuses koolieelse lasteasutuse seadusest ning Kaali Kooli põhikirjast.

Kaali Kooli Lasteaiaosa asub Pihla vallas Kaali külas. Lasteaed ja põhikool asuvad ühes hoones.

Lasteaias toimub õpe eesti keeles.

Lasteaed asub Kaali meteoriidikraatri vahetus läheduses, lasteaia kasutuses on kooliga ühine õueala, spordiväljak ja park. Eraldi lasteaiaosa kasutuses on piiratud alaga mänguväljak.

Kaali Kooli lasteaiaosas on moodustatud 2 liitühema 1,5 – 7 aastastele lastele. Nooremas rühmas on kuni neljaaastased lapsed, vanemas rühmas on kuni seitsmeaastased lapsed.

Lasteaias toimub õppimine mänguliste tegevuste kaudu eesmärgistatud tegevuskavadest lähtuvalt.

Laste arendamisel ja õpetamisel kasutavad klassikalist pedagoogikat, Johannes Käisi üldõpetuse põhimõtteid

2. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid.

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on tagada lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös, et kujuneksid eeldused igapäevaeluga toimetulekuks ja

koolis õppimiseks. Kaali Kooli lasteaiaosa õppe- ja kasvatustegevus toetab lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel on laps:

- aktiivne, vastutus-, otsustus- ja valikuvõimeline, teisi arvestav ja koostöövalmis;
- õpib mõistma ümbritsevat maailma, kujuneb terviklik ja positiivne maailmatunnetus;
- lapsel kujuneb arusaam tervislikest eluviisidest ja tervise hoidmise tähtsusest;
- lapsel arenevad mängu- õpi, - sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse: laste eripära: võimeid, vanust, sugu, terviseseisundit jms. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad. Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest.

Meie põhimõtted:

- lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- lapse arengut soodustava keskkonna loomine;
- lapsele turvatunde ning eduelamuste tagamine;
- mängu kui lapse põhitegevuse kaudu mõtlemis- ja probleemilahendamisoskuste, eneseväljendamis-, koostöö- ja suhtlemisoskuste, empaatiavõime ja iseseisvuse arendamine;
- üldõpetuslikest põhimõtetest lähtumine;
- kodu ja lasteasutuse koostöö;
- eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teistest rahvustest laste kultuuri eripära arvestamine.

Lapse arengu toetamine lasteasutuses on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab Kaali Kooli direktor.

4. Õppe- ja kasvatustöö korraldus.

Lasteaiaosa õppe- ja kasvatustöö korralduse aluseks on lasteasutuse õppekava, mis seotakse Kaali Kooli arengukavaga. Rühmade õppe- ja kasvatustegevus on vastavuses koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga ja Kaali Kooli lasteaiaosa õppekavaga, arvestades konkreetse rühma laste eripära: vanust, sugu, võimeid, terviseseisundit jms. Pedagoogilisse personali kuuluvad Kaali Kooli direktor, lasteaiaõpetajad, muusika- ja liikumisõpetaja. Õpetajate omavahelises koostöös töötatakse välja õppeaasta teemad ja sellest lähtuvalt paneb pedagoogiline personal kokku lasteaia aastase tegevuskava. Aastase tegevuskava põhjal koostavad rühmaõpetajad oma rühma tegevuskava.

Lasteaed korraldab õppe- ja kasvatusprotsessi õppeaastati. Õppeaasta algab kalendriaasta 1. septembril ja kestab järgneva kalendriaasta 31. augustini. Aktiivne planeeritud õppeperiood kestab kalendriaasta 1. septembrist järgneva kalendriaasta 31. maini. Õppeaasta jaotub nädalateks.

Suvekuudel ja koolivaheaegadel toimub õpitu kordamine ja kinnistamine ning põhirõhk on mängulistel õuetegevustel.

Lasteaia kollektiivpuhkuse ajal on lasteaed suletud.

Õppe- ja kasvatustegevus toimub rühma päevakava alusel, mis määrab laste eale vastava päevarütmi, une- ja ärkveloleku aja, millal vahelduvad igapäevatoimingud (söömine, riietumine, pesemine, ruumi korrastamine jm), laste vabategevused ning lasteasutuse õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab õpetaja lapse arengutaset,

vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi. Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga(objektid, nähtused) tutvutakse võimalusel loomulikus keskkonnas. Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmäärke, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.

Päevakava koos rühma tegevuskavadega koostavad rühmaõpetajad vastavalt oma rühmale.

Päevakava kinnitab Kaali Kooli direktor.

Rühma õppe- ja kasvatustegevus kavandatakse nädalate kaupa. Nädalakavas esitatakse teema, eesmärgid, õppesisu ja tegevused. Tegevused planeeritakse rühma nädalakavasse päevade kaupa, neid seovad tervikuks lapse elu ja keskkonda käsitlevad teemad. Konkreetsete õppetegevuste algused on ajaliselt ära määratud muusika- ja liikumistegevustel. Teisi õppetegevusi võib õpetaja alustada vastavalt oma rühma tegevusele.

Tegevusi planeeritakse nii, et lapsel oleks võimalus teha valikuid, see õpetab last iseseisvalt tegutsema, oma tegevust korrigeerima ja tegevuse tulemuste eest vastutama. Päevas planeeritakse 2 – 3 tegevust. Õpetajatel on õigus tegevusplaani muuta, lähtudes objektiivsetest põhjustest (n ilmastikuolud, laste massiline haigestumine, ootamatu külaline vms). Eesmärk on tegevustes kasutada erinevaid õppemeetodeid, mis võimaldavad rahuliku tegevuse vaheldumise aktiivse tegevusega. Õpetajad kasutavad meetodit või võtet, mille läbi on konkreetset teemat kõige sobivam tutvustada, õpetada või kinnistada ning mis seoksid teemaga emotsionaalse, füüsilise, loomingulise ja sotsiaalse tasandi.

Rühma tegevuskava hoitakse rühma õppe- ja kasvatustegevuste päeviku juures, nädalakava on lapsevanemale nähtaval kohal. Arvestust plaani täitmise kohta peetakse õppe- ja kasvatustegevuste päevikus, sissekandeid tehakse iga päev.

5. Üldoskused

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- mänguoskused;
- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused;
- enesekohased oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

5.1 Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

5.2 Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

5.3 Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavadid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

5.4 Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada omaloskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

6. Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid ja sisu.

6.1 Õppe- ja kasvatustegevuste sisu ja lõimivad tegevused

Õppe ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest, õpetamine toimub läbi mängu. 6-7 aastaste laste grupis rakendatakse osaliselt aineõpetuslikku töömeetodit, et anda ettekujutus koolikorraldusest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi; kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse eeldatavad tulemused planeeritakse järgmiste valdkondadena:

- Keel ja kõne
- Eesti keel kui teine keel (planeeritakse, kui vajadus tekib)
- Matemaatika
- Kunst
- Muusika
- Liikumine

Keskseks aineks, millele toetuvad teised ained, on *mina ja keskkond*. *Mina ja keskkond* teemadel on koostatud nädala teemad, kusjuures teema läbib nädala jooksul kõiki tegevusi.

Laste arendamine toimub järgmistes vanusegruppides:

- 1,5 – 3 aastased
- 4 – 5 aastased
- 6 – 7 aastased.

6.2 Keel ja kõne

Eesmärgid on, et laps:

- tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkond Keel ja kõne sisu:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe-ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma

raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;

- õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

6.3 Mina ja keskkond

Eesmärgid on, et laps:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma tervikuna;
- omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui teiste rahvuste kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkond *Mina ja keskkond* sisu:

- *sotsiaalne keskkond*: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kumbed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldnimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- *looduskeskkond*: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- *tehiskeskkond*: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe-ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust
- suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

6.4 Matemaatika

Eesmärgid on, et laps:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- tunneb ja kirjeldab geomeetrisi kujundeid;
- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkond *Matemaatika* sisu:

- hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrised kujundid

Õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisel ja korraldamisel:

- suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

6.5 Kunst

Eesmärgid on, et laps:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlustemaailma;
- vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja –võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ja sihipäraselt;
- vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkond *Kunst* sisu:

- kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edastamine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;

- kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi.
- Kaaslaste töödese tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

6.6 Muusika

Eesmärgid on, et laps:

- tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkond Muusika *sisu*:

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilissotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Õpitulemus:

- positiivne häälestus muusikaõpetuseks;
- võime keskenduda lühiajaliselt muusika vaikseks kuulamiseks;
- erinevate meeleolude tajumine muusikas ja oma elamuste väljendamine mitmesugusel viisil;
- lihtsate lastelaulude laulmine üheskoos ja ansambli saatel võimalikult intervallipuhtalt ja ilmekalt;
- rütmiline kindlus laulmisel ja mängimisel;
- - lihtsate tantsusammude tundmine ja tantsimine paarilisega.

6.7 Liikumine

Eesmärgid on, et laps:

- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkond *Liikumine sisu:*

- kehalise kasvatusel alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- põhiliikumised;
- liikumismängud;
- erinevad spordialad;
- tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuste kavandamine ja korraldamine:

- arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega: jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust.
- mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordinatsiooni, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

7. Lapse arengu hindamine

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduse väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

7.1 Lapse arengu hindamise põhimõtted

- Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel, milles nad lepivad kokku kavandades nädala õppe- ja kasvatustegevusi, jälgides lapsi nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.
- Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused vanuseti.
- Lapse arengu hindamisel kasutatakse vaatlusmeetodit, analüüsitakse laste töid, vesteldakse lastega ja abiks on lapse arengu hindamise alusmaterjalid (nt. erinevad küsimustikud, töölehed jne).
- Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp. Arengumapi koostamise eesmärk on koguda lapse töötulemuste näidiseid, mis annavad ülevaate lapse saavutustest ja arengust pikema perioodi jooksul.
- Lapsevanemal on alati võimalus tutvuda lapse arengumapiga. Arengumapp käib lapsega

kaasas kogu lasteaiaperioodi. Arengumapp aluseks on lapse individuaalseks arenguevestluseks lapsevanemaga.

- Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Lapse arengu kirjeldused koostatakse üks kord aastas arenguevestlusele eelneval kuul.
- Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust esmakordselt lapse arvamisel lasteasutuse nimekirja, edaspidi iga-aastaselt arenguevestlusel.
- Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguevestluse, mis:
  - 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
  - 2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.
- Arenguevestlused toimuvad üldjuhul lapse sünnipäevakuul. Lapsevanematega, kelle laps on sündinud suvekuudel (juuni, juuli, august), ning laps nendel kuudel ei viibi lasteaias, toimub arenguevestlus mais.

7.2. Lapsea arengu hindamine õppe- kasvatustegevusvaldkonniti.

Valdkond KEEL JA KÕNE

Lapse arengu eeldatavad tulemused 3 aastasel:

- nimetab esemeid õigete nimedega;
- nimetab pildil olevaid esemeid, nähtusi, tegevusi;
- kasutab kõnes nimi-, tegu-, ase-, omadus- ja arvsõnu;
- nimetab nimisõnu ainsuses ja mitmuses;
- kasutab õigesti olevikku ja lihtminevikku;
- räägib 2-4-sõnaliste lausetega;
- kuulab, saab aru ja täidab täiskasvanu korraldusi;
- kuulab esitatavat kirjanduspala 10-15 minutit;
- vastab „kes?“, „mis?“, „miks?“ ja „kuidas?“ küsimustele;
- esitab ise „kes?“, „mis?“, „kus?“, „miks?“ küsimusi;
- kordab järgi luuletust ja esitab ise lühikese luuletuse või liisusalmi;
- järjestab tuttava pildiseeria ja kirjeldab mõne lausega tegevust.

Lapse arengu eeldatavad tulemused 4-5 aastasel:

- hääldeb häälikuid õigesti;
- kuuleb häälikuid sõnas õiges järjekorras;
- nimetab häälikuid sõna alguses, keskel, lõpus;
- eristab lühikest ja pikka häälikut sõnas;
- kasutab kõnes õigeid aja ja grammatika vorme;
- jutustab enda tegevusest, sündmustest, nähtustest;
- kirjeldab pildil nähtut ja nimetab olulisi detaile;
- vastab küsimustele kuuldud jutu või nähtud pildi kohta;
- teab õppekavas käsitletud muinasjutte ja oskab nende põhjal jutustada;
- esitab peast luuletusi ja liisusalme;
- mängib kaaslastega sõnamänge õpetaja juhendamisel;
- tunneb vähemalt 10 joonistähte ja oskab neid joonistada;
- laob tähtedest sõnu;
- oskab kirjutada oma nime.

Lapse arengu eeldatavad tulemused 6-7 aastasel:

- tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja

- suhtlemise paigaga;
- saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördvorme ainsuses ja mitmuses;
- valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjpildis ära mõned sõnad;
- kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
- teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

Valdkond MINA JA KESKKOND

Lapse arengu eeldatavad tulemused 3 aastasel:

- teab enda nime, vanust ja sugu;
- tunneb oma pereliikmeid ja oskab neid fotol näidata;
- nimetab lihtsamaid ameteid ja oskab neid mänguliselt matkida (arst, kokk, autojuht, meistrimees, koristaja jne);
- nimetab Eesti riiklikke sümboleid, oskab neid leida ja näidata ;
- mõistab, et inimesed on erinevad- poisid, tüdrukud, mehed, naised.
- teab, et juurviljad, puuviljad on tervisele kasulikud ja palju magusat kahjulik;
- teab, et üksinda tänaval liigelda on ohtlik. teab lasteaias oma rühma territooriumi piire;
- teab, et rühmas tuleb enda järel mänguasjad koristada; järgib isikliku hügieeni nõudeid;
- suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt- teab, et peenralt ei murta lilli, puult ei rebita oksa, lehti jne.;
- tunneb tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- mõistab erinevaid ajatsükleid: öö, päev, kevad, talv, suvi ja nendega seonduvaid tegevusi.
- teab, et elusorganismid vajavad eluks õhku, vett, valgust.
- oskab nimetada ilmastikunähtusi- tuul, vihm, lumi, jää;
- mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale (prügi mahaloopimine, hooldatud lillepeenrad, lillede mahatrampimine, murdmine jne.);
- saab aru, et üksi ei minda tänavale, veekogu äärde ja peab neist keeldudest kinni;
- teab, kuidas lasteaia õuealal ohutult käituda.

Lapse arengu eeldatavad tulemused 4-5 aastasel:

- oskab nimetada oma nime, vanust ja huvisid;
- nimetab oma pereliikmeid, teab nende nimesid ja määratlust perekonnas;
- nimetab erinevaid ameteid ja teab, millised tegevused nendega seonduvad;
- nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
- oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
- kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;

- mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

Lapse arengu eeldatavad tulemused 6-7 aastasel:

- tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
- oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
- kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

Valdkond MATEMAATIKA

Lapse arengu eeldatavad tulemused 3 aastasel:

- tunneb ja nimetab vähemalt 4 värvi;
- rühmitab esemeid suuruse, vormi ja värvi järgi;
- mõistab mõisteid üks ja palju; suur ja väike; pikk ja lühike;
- tunneb ja nimetab geomeetrilisi kujundeid ring, ruut, kolmnurk;
- puudutab ja loendab 1-3 eset;
- teab kohamõisteid peal-all; ees-taga; sees-kõrval ja asetab esemeid sisse, peale, alla, kõrvale;
- leiab esemete sarnasusi ja erinevusi;
- teab kasutab õigesti mõisted: üks-palju-samapalju; suur-väike-ühesuurus; pikklühike ühepikkused; kõrge-madal-ühekõrgused; kõige suurem-kõige väiksem;
- leiab aastaegade olulisi tunnuseid (sügis –vihm, pori, lehed langevad, raagus puud; talv– lumi, jää, külm; kevad – lilled, rohi, päike; suvi - soe, päike);
- kasutab ajamõisteid: päev, öö, hommik, päev, õhtu, täna, eile, homme.

Lapse arengu eeldatavad tulemused 4-5 aastasel:

- tunneb värve ja nimetab värvitoone (hele, tume);
- loendab esemeid ja sõnastab tulemuse;
- määratleb eseme kuuluvuse ja mittekuuluvuse hulka;
- leiab esemete sarnasusi ja erinevusi;
- võrdsustab hulki ühe äravõtmise või juurdepanemise teel;
- leiab paarid;
- mõõdab kokkulepitud mõõtühikuga (kaugusi sammudega, mahtu klaasiga);
- seostab kellaaegu päevakavaga;
- järjestab esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse järgi ja kasutab neid mõisteid kõnes;
- joonistab geomeetrilisi kujundeid ja kujundab neist mustreid, figure;
- kasutab ruumi- ja ajamõisteid: all, üleval, peal, ees, kõrval, taga; parem-vasak; eile, täna, homme, hommik, lõuna, õhtu, päev, öö; nimetab nädalapäevi õiges järjekorras;
- nimetab tasapinnalisi kujundeid: ring, ovaal, ruut, ristkülik, kolmnurk;

- tunneb ja nimetab numbreid 1-10;
- joonistab mõningaid numbreid;
- loendab hulki 10-ni;
- vastab õigesti küsimustele: Mitu? Mitmes?

Lapse arengu eeldatavad tulemused 6-7 aastasel:

- määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- võrdleb hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;
- teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =;
- koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukehi;
- järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
- kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
- oskab öelda kellaaega täistundides;
- nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
- mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nöörvms);
- eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

Valdkond KUNST

Lapse arengu eeldatavad tulemused 3 aastasel:

- lõikab kääridega paberiribast tükke;
- rebib paberist tükikesi;
- voolib lihtsaid figuure (pall, uss) ;
- maalib sirgeid jooni ja ümaraid vorme (pall) ;
- kasutab liimi ;
- valdab lihtsat trükitehnikat (kartuli-, pintsli- ja templitrükk) ;
- kujutab inimese nägu ja veel mõnda lihtsat figuuri;
- tunneb mõningaid maalimise tehnikaid (guašš, näpuvärvid, akvarellid) ja töövahendeid ning kasutab neid õigesti.

Lapse arengu eeldatavad tulemused 4-5 aastasel:

- lõikab kääridega mööda sirg- ja kõverjoont;
- rebib paberist erikujulisi vorme;
- voolib kera, vorstikest ja oskab neid süvistada ning detaile omavahel ühendada, dekoreerib voolitud tööd;
- segab värve omavahel ja katab pinda;
- valdab erinevaid trükitehnikaid (kartuli-, templi-, naturaal-, niiditrükk jm.) ;
- kujutab inimesi, loomi, maju, autosid jne;
- teostab lihtsamaid meisterdamistöid;
- valdab erinevaid tehnikaid (rasvakriidid, akvarellid, guašši jm) ;
- kasutab töövahendeid õigesti;
- töötab puhtalt;
- teostab lihtsamaid voltimistöid.

Lapse arengu eeldatavad tulemused 6-7 aastasel:

- leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nende vahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;

- kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
- kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

Valdkond MUUSIKA

Lapse arengu eeldatavad tulemused 6-7 aastasel:

- laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi;
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis;
- liigub vastavalt muusika meeleolule;
- väljendab ennast loova muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

Valdkond LIIKUMINE

Lapse arengu eeldatavad tulemused 3 aastasel:

- suhtub positiivselt kehalisse tegevusse;
- suudab matkida õpetaja poolt sooritatud võimlemisharjutusi;
- kasutab võimlemisel vahendeid (rõngad, lipud, pallid jmt.);
- osaleb liikumismängudes (grupitöö);
- omab kõnni, jooksu, tasakaalu, pugemise ja viskamise alusoskusi.

Lapse arengu eeldatavad tulemused 4-5 aastasel:

- sooritab harjutusi vabalt, kergelt, rütmiliselt;
- jälgib harjutuste sooritamisel liigutuste täpsust, tempot ja koordineeritust;
- liigub vabalt kogu ruumi ulatuses etteantud tempos (ruumitaju);
- omab vilumusi põhiliigutuste sooritamisel;
- hüppeharjutustes tõukab äratõukel energiliselt ja maandub pehmelt;
- sooritab vabalt harjutusi tasakaalupingil;
- moodustab kiiresti rivi, ringi või grupi vastavalt õpetaja korraldusele;
- sooritab varemõpitud ja lihtsamaid harjutusi iseseisvalt suulise juhendamise järgi (ilma ettenäitamiseta).

Lapse arengu eeldatavad tulemused 6-7 aastasel:

- keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);

- mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

7.3. Lapse arengu hindamine üldoskuste alusel.

Eldatavad üldoskused 6-7 aastasel lapsel on mõõdikuks tema kooliküpsuse hindamisel.

Eeldatavad mänguoskused.

6-7 aastane laps:

- tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- täidab mängudes erinevaid rolle;
- järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid

Eeldatavad tunnetus- ja õpioskused.

6-7 aastane laps:

- saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuulust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

Eeldatavad sotsiaalsed oskused.

6-7 aastane laps:

- püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- loob sõprussuhteid;
- saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- selgitab oma seisukohti.

Eeldatavad enesekohased oskused.

6-7 aastane laps:

- suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt

- tagasisidele
- algatab mängu ja tegevusi;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

8. Erivajadustega laps

Kaali Kool väärtustab iga lapse eripära ja ainulaadsust.

Töö põhimõtted: lapse erivajadus märgatakse selle tekkefaasis.

Õpetaja selgitab välja oma rühmas erivajadustega laste olemasolu laste arengut ja käitumist jälgides. Vajadusel koostab õpetaja erivajadusega lapsele individuaaltöö plaani koostöös erispetsialistidega, et aidata teda järgi mahajäämuse osas või annab täiendavaid teadmisi ja ülesandeid andekatele lastele, mis on heakskiidetud pedagoogilises nõukogus.

Kui lapsel on *kõnehäireid*, suunab õpetaja ta logopeedi konsultatsioonile. Kord õppeaastas käib logopeed lasteaias kohapeal, et välja selgitada lapsed kellel esineb ja kes vajavad logopeedilist abi.

Kui laps on *üliaktiivne* (lapsed kes on väga aktiivsed ja tublid, aga vajavad suuremat tähelepanu oma aktiivsuse rakendamiseks), siis koostöös lapsevanemaga selgitatakse välja aktiivsuse põhjus. Lapse puhul kasutatakse individuaalse lähenemise printsiipi: teda suunatakse pidevalt rahulikule tegevusele ja talle antakse rahulikke ja mõtlemist nõudvaid mängu. Õpetaja pöörab lapsele palju individuaalset tähelepanu ja vajadusel annab lapsevanemale soovitusi pöörduda eripedagoogi poole.

Andekate laste puhul toimub süvendatud tegelemine. Suunamine huvipakkuvatele ja arendavatele tegevustele. Lastevanemate nõustamine ning lapse suunamine ringitegevustesse väljaspool lasteaeda.

Vasakukäeline laps. Õpetaja selgitab välja kumba kätt laps enam eelistab kasutada. Laps paigutatakse laua äärde istuma nii, et söömisel ja muudel tegelustel ei segaks lapsed üksteist. Lasteaias on olemas kirjandus vasakukäeliste laste arendamisest.

Kui rühmas on lapsi, kes vajavad *koolipikendust*, siis õpetaja arvestab koolipikendusega lapse uue rühmaga kohanemise raskust. Vajadusel koostab rühma õpetaja koolipikendusega lapsele individuaalse arenduskava

Lasteaias käivad erivajadusega lapsed, kes suudavad tegutseda rühmaliikmena ja käituvad üldkehtivate normide järgi, osalevad igapäevategevustes oma võimete kohaselt.

9. Koostöö lastevanematega

Koostöö põhimõtted:

- Lastevanemate ja lasteaia vaheliste koostöövormide mitmekesistamine eesmärgiga äratada vanemates huvi lastega tehtava töö vastu.
- Lasteasutuse ja kodu töö kahe-suunalisus: lasteaed arvestab lapsevanemate soovitusi ja arvamusi ning toetab lapsevanemaid laste kasvatamisel samal ajal kaasab peresid lasteaia tegevuste rikastamiseks.
- Hea koostöö lapsevanemaga on aluseks lapse kohanemisele lasteaias ning turvatunde tekkimisele lasteaias viibides. Perekonnal on kanda kõige olulisem osa lapse kasvatajana. Tähtis on teha koostööd kõikide pereliikmetega, kes on lastega lähedastes suhetes. Lasteaed

toetab ja abistab lapsevanemat lapse arendamisel, kasvatamisel ja õpetamisel. Oluline on igapäevane vahetu suhtlemine õpetaja ja lapsevanema vahel. Võimalused suhtlemiseks ja info vahetamiseks kohandatakse vastavalt perekonna vajadustele ja eelistustele.

- Lasteaed kaasab rühma vanemaid ühisüritustesse, õppekäikudesse ning rühma igapäevatöösse. Lasteaias toimuvatest sündmustest ja üritustest saab lapsevanem kõige esimese info otse rühma personalilt. Teavet saab lapsevanem rühma garderoobis olevalt stendilt.
- Kaks korda aastas, oktoobris ja aprillis, toimuvad rühma lastevanemate koosolekud. Sügisese koosoleku peateemaks on eelseisva õppeaasta plaanid ja eesmärgid. Kevadisel koosolekul antakse ülevaade tulemustest. Kord õppeaastas (aprill/mai) viikase lapsevanemaga läbi arenguveestlus, kus lapsevanem saab teavet oma lapse edusammude kohta.

Lasteaias toimuvad koostöövormid:

- Rühma lastevanemate koosolekud kaks korda aastas sügisel ja kevadel
- Üldkoosolek
- Stendid rühmade juures
- Ühisüritused
- Arenguveestlused (kevadel)
- Lapsevanemate nõustamine (vajadusel)

10. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Kaali Kooli lasteiaiosa õppekava on arenev dokument. Õppekava uuendamise ja täiendamise aluseks võetakse lasteiaiosa sisehindamise tulemused. Selles töös osalevad kõik pedagoogid.

Õppekava uuendatakse ja täiendatakse seoses:

- dokumendi aegumisega;
- muudatustega koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas;
- vajadusega teha muudatusi lasteiaia õppekorralduses;
- lasteiaapidaja ettekirjutustega.